

Memorandum of Understanding

w sprawie wspólnego projektu utworzenia Muzeum- Miejsce Pamięci na terenie byłego niemieckiego obozu zagłady w Sobiborze

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej,

Wydział ds. ofiar wojny oraz uczczenia pamięci o II wojnie światowej w Ministerstwie
Zdrowia, Opieki Społecznej i Sportu Królestwa Niderlandów,

Rząd Państwa Izrael,

Dyrektoriat ds. Praw Człowieka i Równego Traktowania w Kancelarii Rady Ministrów
Republiki Słowackiej,

zwani dalej Uczestnikami, są zgodni co do tego,

- że pamięć o Holokauście i wydarzeniach, które do niego doprowadziły, nie mogą odejść w zapomnienie;
- że istnieje wola i obowiązek okazania szacunku żydowskim i innym ofiarom, które z różnych krajów zostały przewiezione do obozów zagłady oraz że ofiary te mają prawo do godnego miejsca spoczynku;
- że niezmiernie istotne jest, aby ofiary niemieckiego obozu zagłady nie zostały zapomniane.

W związku z powyższym uczestnicy postanowili zainicjować wspólny projekt w sprawie utworzenia na terenach byłego niemieckiego obozu zagłady w Sobiborze miejsca pamięci - zwany dalej Projektem - obejmujący między innymi poniższe, szczegółowe cele:

- ochronę i właściwe zabezpieczenie masowych grobów oraz prochów osób zamordowanych w tym miejscu - o ile to możliwe - zgodnie z odpowiednim obrządkiem i religijnym ofiar;
- utworzenie godnego miejsca pamięci, w którym w szczególności rodziny ofiar będą mogły oddać cześć zmarłym;
- utworzenie Muzeum- Miejsce Pamięci w celu przekazania historii masowej zagłady obecnym i przyszłym pokoleniom;
- utrzymanie i ochronę zachowanej historycznej substancji i terenu byłego niemieckiego obozu zagłady w Sobiborze.

Projekt zostanie zrealizowany ze szczególnym szacunkiem dla miejsca, prochów ofiar, a także autentycznych pozostałości śladów obozu zagłady oraz inicjatyw powziętych w tym miejscu w ubiegłych dziesięcioleciach.

1. Zasady współpracy w ramach Projektu

Uczestnicy Projektu współpracują między innymi w sposób opisany poniżej:

- Uczestnicy będą współpracować przy realizacji tego Projektu, którego wynikiem będzie utworzenie polskiego muzeum państwowego;
- Uczestnicy w możliwie jak największym stopniu zaproszą do współpracy przy realizacji Projektu rodziny ofiar oraz innych zainteresowanych ze swoich jak również z Państw trzecich
- Uczestnicy będą się dzielić swoją wiedzą i doświadczeniem;
- Uczestnicy zobowiązują się wnieść wkład finansowy do Projektu;
- Uczestnicy poczynią starania mające na celu pozyskanie środków finansowych z innych źródeł, takich jak fundusze, inne państwa oraz sponsorzy.

2. Części Projektu

Punktem wyjścia dla działań będą zalecenia- *Recommendations for the Master Plan* zawarte w dokumencie pod tytułem *Report of the Expert Meeting on the Sobibor Memorial Site 17-18 November 2010*. We wspomnianych częściach projektu zakłada się, że:

- teren prac powinien w jak największym stopniu odpowiadać granicom byłego niemieckiego obozu zagłady w Sobiborze;
- nowe zagospodarowanie przestrzenne byłego niemieckiego obozu zagłady powinno się w jak największym stopniu odbywać na podstawie badań archeologicznych i historycznych tak, aby móc dokładnie określić, gdzie miały miejsce wydarzenia, które są ważne w obliczu celów Projektu. Pozostałości zabudowy obozowej, itd., powinny zostać jak najlepiej zachowane;
- w miejscach, w których znajdują się szczątki ofiar, zostaną urządzone miejsca pochówku, groby zbiorowe zostaną zidentyfikowane i wyraźnie oznakowane;
- zostanie utworzone godne miejsce pamięci, w którym rodziny ofiar oraz inne zainteresowane osoby będą mogły oddać im cześć;
- zostanie zbudowane Muzeum- Miejsce Pamięci, w którym powstanie wystawa ukazująca w kontekście polityki hitlerowskich Niemiec, historię obozu i losy jego ofiar;
- powstaną materiały informacyjne dla odwiedzających, które będą udostępniane zainteresowanym;
- zostanie utworzona odpowiednia infrastruktura (która obejmuje: wystarczającą liczbę miejsc parkingowych, odpowiednie sanitariaty oraz wyraźne oznakowanie) do obsługi i właściwego funkcjonowania przyszłego miejsca pamięci.

Projekt zostanie zakończony, kiedy powyższe cele zostaną zrealizowane; wtedy też zakończy się współpraca pomiędzy Uczestnikami, a teren będzie dalej zarządzany jako miejsce pamięci administrowane przez Państwo Polskie i na jego odpowiedzialność. Uczestnicy przewidują, że Projekt rozpocznie się etapem planowania w grudniu 2008 roku i zakończy w 2013 roku.

3. Wykonanie i Kierowanie Projektem

- Za realizację Projektu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej odpowiedzialne jest Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej, działające we współpracy z władzami samorządowymi i Fundacją Polsko-Niemieckie Pojednanie;
- Projekt będzie - zgodnie z właściwymi przepisami UE oraz prawem międzynarodowym - opracowany i wykonany zgodnie z zapisami i wytycznymi polskiego ustawodawstwa;
- Podczas realizacji Projektu Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego będzie odpowiedzialna za kontaktowanie się z wszystkimi innymi organami administracji państwowej w Polsce;
- Na potrzeby Projektu zostanie utworzony Komitet Sterujący;
- Komitet Sterujący będzie się składał z przedstawicieli wszystkich Uczestników. Komitetowi przewodniczyć będzie Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Doradcami Komitetu Sterującego będą przedstawiciele Głównego Rabina Polski oraz Fundacji Polsko-Niemieckie Pojednanie, którzy mogą być zapraszani na spotkania Komitetu Sterującego;
- Zadania Komitetu Sterującego są następujące:
 - czuwanie nad prawidłowym zarządzaniem procesami realizacji Projektu;
 - podejmowanie decyzji dotyczących całości Projektu oraz dbanie o spójność poszczególnych, wymienionych powyżej części Projektu;
- Ponadto Komitet Sterujący będzie podejmował decyzje w sprawie wszelkich, ważnych kwestii, które się pojawią podczas realizacji projektu i które będą istotne dla całości i spójności zarówno całego Projektu, jak i poszczególnych jego części; decyzje będą podejmowane w poszanowaniu inicjatyw powziętych w ubiegłych dziesięcioleciach;
- Komitet Sterujący zdecyduje o warunkach włączenia do Projektu inicjatyw Państw, organizacji międzynarodowych i innych osób fizycznych lub prawnych, pragnących przystąpić do jego realizacji;
- Do współpracy przy realizacji projektu zostanie zaproszona Fundacja Polsko-Niemieckie Pojednanie, przy czym konkretny zakres tej współpracy będzie ustalany przez Komitet Sterujący;
- Komitet Sterujący będzie podejmował decyzje na podstawie konsensusu ustali własne procedury postępowania;

- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego będzie przedstawiać okresowe sprawozdania dotyczące postępów w realizacji Projektu; w sprawozdaniach tych zostaną także wyszczególnione wszystkie dochody i wydatki związane z realizacją Projektu w danym okresie.

4. Ustalenia finansowe:

- Uczestnicy zdecydują o wniesieniu wkładu finansowego do Projektu;
- Wysokość ostatecznej wpłaty przez poszczególnych uczestników zostanie ustalona w drodze konsultacji, w zależności od całkowitych kosztów Projektu;
- Uczestnicy zobowiązują się do wniesienia kwoty początkowej, umożliwiającej rozpoczęcie Projektu w jego fazie plenarnej.
- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego jest odpowiedzialne za wydanie środków finansowych przekazanych przez Uczestników zgodnie z przeznaczeniem ustalonym przez Komitet Sterujący;
- Środki finansowe wpłacane przez Uczestników i inne strony na rzecz Projektu mogą być wykorzystane wyłącznie na cele związane z Projektem;
- Komitet Sterujący podejmie decyzję dotyczącą przeznaczenia ewentualnych środków, które pozostaną po zakończeniu Projektu.

Postanowienia końcowe:

Uczestnicy postanawiają, że w przypadku chęci rezygnacji z uczestnictwa w Projekcie przed jego zakończeniem poinformują o tym zamiarze innych uczestników z odpowiednim wyprzedzeniem tak, aby pozostali uczestnicy mogli podjąć stosowne działania umożliwiające ukończenie Projektu.

Sygnatariusze niniejszego *Porozumienia* wskażą osoby i instytucje, które będą reprezentować Uczestników *Porozumienia* w procesie realizacji Projektu.

Niniejsze *Porozumienie* (Memorandum of Understanding) nie ustanawia praw lub obowiązków w rozumieniu prawa międzynarodowego.

Niniejsze *Porozumienie* zostało sporządzone w Warszawie dnia 28 lutego roku 2011 w 4 egzemplarzach, każdy w języku polskim i angielskim, przy czym obydwa teksty posiadają jednakową moc.

W obecności Starosty Powiatu Włodawskiego Wiesława Holaczuka oraz Przewodniczącego Zarządu Fundacji Polsko-Niemieckie Pojednanie Dariusza Pawłosa, *Porozumienie* podpisali:

Piotr Żuchowski, Sekretarz Stanu
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Rzeczpospolita Polska

Marcel Floor, Dyrektor Wydziału ds. ofiar wojny oraz uczczenia pamięci
o II wojnie światowej
Ministerstwo Zdrowia, Polityki Społecznej i Sportu
Królestwo Niderlandów

Nadav Eshcar, Chargé d'affaires
Ambasada Izraela w Warszawie
Państwo Izrael

Kálmán Petőcz, Dyrektor Generalny
Dyrektoriatu Praw Człowieka i Równego Traktowania
Kancelaria Rady Ministrów Republiki Słowackiej